

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
за освітньо-професійною програмою
«Міжнародні економічні відносини»

на тему: **«СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА
КАБЕЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ (НА ПРИКЛАДІ ПАТ «ОДЕСКАБЕЛЬ»)»**

Виконавець:

студентка ЦЗФН, гр. 63

Антоненко Юлія Анатоліївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ /підпис/

Науковий керівник:

д.е.н, професор кафедри МЕВ

Козак Юрій Георгійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ /підпис/

ОДЕСА – 2021

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасний стан економічних та політичних змін в Україні вимагає створення сприятливих умов для поглиблення взаємозв'язків з іншими країнами. Це означає інтенсифікацію відносин з іноземними суб'єктами господарювання, активний обмін валютою, продукцією, товарами, послугами, мобільний технологічний обмін та приплив іноземних інвестицій в країну. Зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) підприємств суттєво відрізняється від звичайної господарської діяльності всередині країни, як стосовно оподаткування, обліку, звітності, так і по специфіці ввезення і вивезення товарів, продукції, робіт, послуг. Міжнародна торгівля є засобом розвитку міжнародної спеціалізації, підвищення ефективності наявних виробничих ресурсів, збільшення валових обсягів продукції. Це положення стосується як окремих підприємств, так і країни в цілому. Експортно-імпортні операції підприємства є складовою зовнішньоторгових операцій і найбільш поширені в міжнародній торгівлі. Ефективне здійснення експортно-імпортних операцій забезпечує стабільний економічний стан і подальший розвиток господарської діяльності підприємства. Успішне управління організації та здійснення експортно-імпортних операцій залежить від чіткої структури управління.

Мета дослідження. Дослідження теоретико-методичних основ ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства, розробка шляхів удосконалення ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства на основі аналізу його міжнародної діяльності та оцінки основних показників

Завдання дослідження:

- визначити зміст терміну «зовнішньоторговельної діяльності підприємства»;
- розглянути економічні фактори зовнішньоторговельної діяльності підприємства кабельної промисловості;
- проаналізувати методи оцінки ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства;
- зробити аналіз зовнішньоторговельної діяльності підприємства ПАТ «Одескабель»;
- розкрити вплив сильних та слабких сторін на здійснення зовнішньоторговельної діяльності ПАТ «Одескабель», надати SWOT-аналіз підприємства;
- визначити рівень ефективності зовнішньоторговельної діяльності ПАТ «Одескабель»;
- представити заходи щодо нарощування зовнішньоторговельної діяльності ПАТ «Одескабель» в кабельній промисловості.

Об'єктом дослідження виступає ефективність зовнішньоторговельної діяльності підприємства ПАТ «Одескабель» та шляхи її підвищення.

Предметом дослідження виступають теоретичні аспекти та практичні рішення щодо удосконалення ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємств кабельної промисловості.

Методи дослідження. При написанні випускної роботи було використано загальнонаукові та спеціальні методи: узагальнення та синтезу, порівняльного, статистичного та економічного аналізу, графічний методи (для наочного схематичного зображення результатів дослідження) та табличний методи (систематизація та групування аналітичних результатів зовнішньої торгівлі ПАТ «Одескабель»), метод SWOT- аналізу.

Інформаційною основою дослідження виступають закони та інші нормативно-правові документи, монографічна та наукова література, Інтернет-джерела, статистична інформація Державної служби статистики України та Міністерства економіки.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (46 найменування) та 1-го додатків. Загальний обсяг роботи становить 96 сторінок. Основний зміст викладено на 83 сторінках. Робота містить 29 таблиць, 10 рисунків.

Публікації. За результатами виконання випускної роботи магістра опубліковано тези:

1. Антоненко Ю.А., Уханова І.О. Аналіз ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства кабельної промисловості/ Ю.А. Антоненко, І.О.Уханова // Напрямок конференції: «Теоретичні та прикладні проблеми сучасних міжнародних економічних відносин»: за підсумками Всеукраїнської науково-практичної конференції «Глобалізаційні аспекти інноваційного розвитку економіки». – Одеса: ОНЕУ, 2021.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретико-методичні аспекти дослідження ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства кабельної промисловості»** розглянуто складові ефективності зовнішньоторговельної діяльності, фактори впливу на ефективність зовнішньоторговельної діяльності, методичні підходи оцінки зовнішньоторговельної діяльності підприємства.

У другому розділі **«Аналіз ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства кабельної промисловості ПАТ «Одескабель»»** проаналізовано зовнішньоторговельну діяльність ПАТ «Одескабель», вплив чинників на ефективність зовнішньоторговельної діяльності підприємства, розглянуто вплив оцінки ефективності на його зовнішньоторговельну діяльність.

У третьому розділі *«Шляхи підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства кабельної промисловості ПАТ «Одескабель»* розглянуто перспективи створення організаційної структури на підприємстві, вдосконалення зовнішньоторговельної діяльності ПАТ «Одескабель» за рахунок впровадження CRM-системи та запропоновано розширення ринків збуту кабельної продукції.

ВИСНОВКИ

У результаті аналізу широкого спектра теоретичних та аналітичних джерел щодо підвищення зовнішньоторговельної діяльності, можна розробити практичні пропозиції щодо розвитку ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства кабельної промисловості ПАТ «Одескабель», можемо зазначити:

✓ Підприємства кабельної промисловості характеризуються: неефективністю виробництва; низькою якістю продукції, яка не може конкурувати з іноземними виробниками; застарілістю технічного та технологічного забезпечення; низьким рівнем рентабельності; відсутністю власних коштів для фінансування діяльності та недостатністю обігових коштів; недосконалістю механізмів середньо та довгострокового кредитування; високою вартістю кредитних ресурсів; нерозвиненістю ринкової інфраструктури; низьким кадровим потенціалом. Все це зумовлює низький рівень капітальних інвестицій та відсутність оборотних коштів, необхідних для розвитку підприємств.

✓ Для покращення динаміки експорту та імпорту України пропонуються наступні кроки: підвищення якісних показників кінцевої продукції та зниження її вартості, покращення інвестиційного клімату в країні, застосування інноваційних технологій, поширення державних програм підтримки вітчизняного виробника, введення податкових пільг для вітчизняних високотехнологічних підприємств, покращення інфраструктури тощо.

✓ Фактори, що впливають на ефективність зовнішньоторговельної діяльності існують різні, але найголовніші – це зовнішні та внутрішні фактори впливу на експортну та імпорتنу діяльність. Експортна діяльність в свою чергу здійснюється на рівні виробничих структур та орієнтована на отримання прибутку.

✓ ПАТ «Одескабель» – одна з провідних компаній України у сфері розробки і виробництва різноманітних видів кабелів спеціального призначення. Підприємство абсолютний лідер кабельної промисловості в Україні, який має колосальний досвід і можливості.

✓ Завод не тільки задовольняє потреби внутрішнього ринку країни в кабельній продукції, а й успішно її експортує. За 2018 рік експорт підприємства склав близько 32% від загального обсягу реалізації. Продукція «Одескабель» експортується в Німеччину, Італію, Іспанію, Чехію, Словаччину, Польщу та інші країни Центральної та Східної Європи, що підтверджує конкурентоспроможність підприємства на світовому ринку.

✓ Будучи спеціалістом по виробництву телекомунікаційних кабелів, Одеський кабельний завод освоїв і випускає широкий асортимент мідних і волоконно-оптичних кабелів зв'язку, радіочастотних, а також цифрових або LAN-кабелів на які є попит в останні десятиліття та номенклатура яких є найширшою в країнах ЄС. Крім цього, ПАТ «Одескабель» пропонує своїм споживачам силові кабелі, проводи й шнури різного призначення.

✓ У 2020 відбулися незначні зміни у географічній структурі експорту продукції ПАТ «Одескабель», а саме у відсотковому співвідношенні експорт продукції до Чехії зменшився майже на 1%, до Азербайджану – на 0,11%, але до Білорусії експорт товарів у відсотковому співвідношенні збільшився – на 0,3%.

✓ Найбільша питома вага експортних поставок у 2018 році та 2020 роках приходить на Чехію - 26,5% та 25,9% відповідно.

✓ «Одескабель» сьогодні - це потужна компанія, яка динамічно розвивається, з величезним досвідом роботи на території України та поза її межами. Впроваджуючи нові системи управління та контролю якості, підприємство прагне до максимальної продуктивності і задоволення запитів найвимогливіших замовників[23]. Завод не тільки задовольняє потреби внутрішнього ринку країни в кабельній продукції, а й успішно її експортує. За 2018 рік експорт підприємства склав близько 32% від загального обсягу реалізації.

- ✓ Аналіз показників платоспроможності ПАТ «Одескабель» показав, що коефіцієнт загальної ліквідності протягом трьох останніх років знаходиться нижче нормативного значення. Коефіцієнт загальної ліквідності у 2020 році порівняно з 2018 роком знизився на 6%, що дозволяє зробити висновок про нестійку платоспроможність підприємства.
- ✓ За останні 4 роки ефективність діяльності ПАТ «Одескабель» значно покращилася, що підтверджується стрімким ростом чистого прибутку підприємства (рис. 2.6). Якщо в 2017 році валовий прибуток складав 8524 тис. грн, то чистий прибуток склав лише 4163 тис. грн, що свідчить про значний рівень витрат. В 2018 р. ситуація виправилася і чистий прибуток виріс на 53 % порівняно з 2017 р., а також було збільшення валового прибутку більше ніж в половину, тобто на 58%.
- ✓ Таким чином, проаналізувавши фінансове положення ПАТ «Одескабель» можна зробити висновок, що в цілому простежується позитивна динаміка в діяльності підприємства, обсяги реалізації продукції та чистий прибуток значно зросли, що свідчить про високий рівень менеджменту та продуману маркетингову стратегію.
- ✓ Для аналізу впливу економічних факторів на зовнішньоторговельну діяльність підприємства ПАТ «Одескабель» використали метод SWOT-аналізу. **SWOT-аналіз** є основою для розробки напрямків підвищення ефективності експортної діяльності підприємства.
- ✓ З метою розширення зовнішньоекономічної діяльності підприємства пропонується запровадження інноваційного маркетингу в сфері взаємин з клієнтами підприємства. Впровадження CRM-систем у галузі взаємин з клієнтами на ПАТ «Одескабель» буде мати такі переваги: автоматизація рутинних процесів, підвищення точності прогнозування попиту клієнтів та обсягів продажу, можливість обробки даних щодо клієнтів кожного з цільових ринків.
- ✓ Основними напрямками удосконалення зовнішньоекономічної діяльності та нарощування експортного потенціалу підприємства є:
  - 1) **Вдосконалення маркетингової політики.** А саме проведення масштабних і локальних досліджень, моніторингу для виявлення купівельних переваг і

кон'юнктурних зрушень, розробка цільової реклами для розширення потенційних клієнтів та участь у спеціалізованих виставках та ярмарках, рекламування продукції у спеціальних виданнях, тощо.

2) Зниження собівартості експортної продукції. Собівартість товарів на підприємстві, попри незначну кількість імпортованої сировини, залишається високою, підприємству необхідно почати дії по зниженню затрат на виробництво. Для ПАТ «Одескабель» запропоновані основні напрямки для зниження собівартості продукції, які потребують більш детального аналізу, а саме: збільшення технічного рівня виробництва, покращення використання сировини та матеріалів, зменшення логістичних витрат сировини, збільшення обсягів виробництва продукції за рахунок підвищення технічного оснащення.

3) Удосконалення збутової діяльності підприємства. - Удосконалення збутової діяльності підприємства - для значного збільшення збутової діяльності підприємству запропоновано розширити ринки збуту, в умовах вільної торгівлі найголовнішим імпортером продукції ПАТ «Одескабель» можуть стати країни Центральної Європи, а також було запропоновано розширити асортимент експортованої продукції.

За рахунок впровадження стандартизації продукції ПАТ «Одескабель» зможе розширити ринки збуду по всій території Європейського союзу, що збільшить виручку від реалізації експортної продукції на 70000 тис. грн. за рік.

Витрати на рекламування продукції для зарубіжних країн складатимуть 70 000 грн. ПАТ «Одескабель» цілеспрямовано розширити асортимент телекомунікаційної продукції, тому що вона має не велику собівартість продукції. Прогнозований обсяг зростання експорту підприємства складатиме 120 000грн.

На сьогоднішній день українські підприємства кабельної промисловості мають завдання не втратити позиції на світовому ринку, Запропоновані заходи щодо підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємств кабельної промисловості можуть бути використані та запроваджені українськими підприємствами кабельної промисловості.

АНОТАЦІЯ

Антоненко Юлія Анатоліївна, «Стан та перспективи підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства кабельної промисловості (на прикладі ПАТ «Одескабель»)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» за освітньою програмою «Міжнародні економічні відносини», - Одеський національний економічний університет – Одеса, 2021 рік.

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження виступає ефективність зовнішньоторговельної діяльності підприємства ПАТ «Одескабель» та шляхи її підвищення.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства, визначаються фактори, що впливають на зовнішньоторговельну діяльність підприємства, досліджено методи оцінки зовнішньоторговельної діяльності підприємства.

Проаналізовано сучасний стан організації зовнішньоторговельної діяльності на ПАТ «Одескабель». Проведено SWOT-аналіз. Визначено чинники та проблеми зовнішньоторговельної діяльності підприємства. Оцінено показники зовнішньоторговельної діяльності ПАТ «Одескабель».

Запропоновано напрями удосконалення зовнішньоторговельної діяльності ПАТ «Одескабель». зокрема за рахунок впровадження відділу зовнішньоекономічних зв'язків та реорганізації системи управління експортом, а також за рахунок впровадження CRM системи.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, експорт, імпорт, фактори експорту, показники експорту та імпорту, оцінка зовнішньоторговельної діяльності, ПАТ «Одескабель».

ANNOTATION

Antonenko Yuliia, "Status and prospects of improving the efficiency of foreign trade of the cable industry (on the example of PJSC Odeskabel)"

Qualifying work for a master's degree in specialty 292 "International Economic Relations" in the educational program "International Economic Relations", - Odessa National University of Economics - Odessa, 2021.

The master's thesis consists of three sections. The object of the study is the foreign trade activity of PJSC "Odeskabel" and the process of its improvement.

The theoretical aspects of efficiency of foreign trade activity of the enterprise are considered in the work, the factors influencing foreign trade activity of the enterprise are defined, methods of an estimation of foreign trade activity of the enterprise are investigated.

The current state of organization of foreign trade activity at PJSC "Odeskabel" is analyzed. A SWOT analysis was performed. Factors and problems of foreign trade activity of the enterprise are determined. The indicators of foreign trade activity of PJSC "Odeskabel" are estimated.

The directions of improvement of foreign trade activity of PJSC "Odeskabel" are offered. in particular through the introduction of the Department of Foreign Economic Relations and the reorganization of the export management system, as well as through the introduction of the CRM system.

Key words: foreign economic activity, export, import, export factors, indicators of export and import, assessment of foreign trade activity, PJSC "Odeskabel".